PSİKOLOJİ · 2. ÜNİTE

Gelişimi Anlamak

Gelişimin kavramları, dönemleri ve görevleri; zekâ, kişilik ve benlik

Mustafa DEMİR

Felsefe Grubu Öğretmeni · felsefesinifi.com

felsefesinifi.com

1

PSİKOLOJİ · 2. ÜNİTE · 1. konu

Gelişime Genel Bir Bakış

Aynı gün doğan altı kardeş neden birbirine hiç benzemez?

Altı bebek, altı ayrı mizaç

Vaka

İki yaşındaki altızlardan biri çok sevecen, biri hep gülümsüyor, biri maceraperest, biri patronluk taslıyor, biri müziğe bayılıyor; en irisi ise en naziği.

Aynı anne, aynı ev, aynı gün. Farkı ne yaratıyor? Gelişim psikolojisinin sorusu bu.

felsefesinifi.com

Gelişim psikolojisi döllenmeden ölüme kadar olan değişimi inceler

Gelişim psikolojisi

Döllenmeden ölüme kadar yaşanan fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal değişimleri ve bunların nedenlerini inceleyen alandır.

felsefesinifi.com

Gelişim hayat boyu süren düzenli ve anlamlı bir değişimdir

Gelişim

Bireyin döllenmeden ölüme kadar fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal alanlarda yaşadığı düzenli ve anlamlı değişimlerdir.

Gelişim üç süreci kapsar: büyüme, olgunlaşma ve öğrenme.

felsefesinifi.com

Gelişimin içinde üç ayrı süreç vardır

Süreç	Ne değişir?	Örnek
Büyüme	Boy, kilo, boyut: nicel değişim	Boyun bir yılda 4 cm uzaması
Olgunlaşma	Biyolojik örüntüler işlevsel hâle gelir	Bebeğin desteksiz oturması
Öğrenme	Yaşantıyla kalıcı davranış değişikliği	Deneyerek bisiklet sürmek

felsefesinifi.com

Üç süreç birleşince gelişme ortaya çıkar

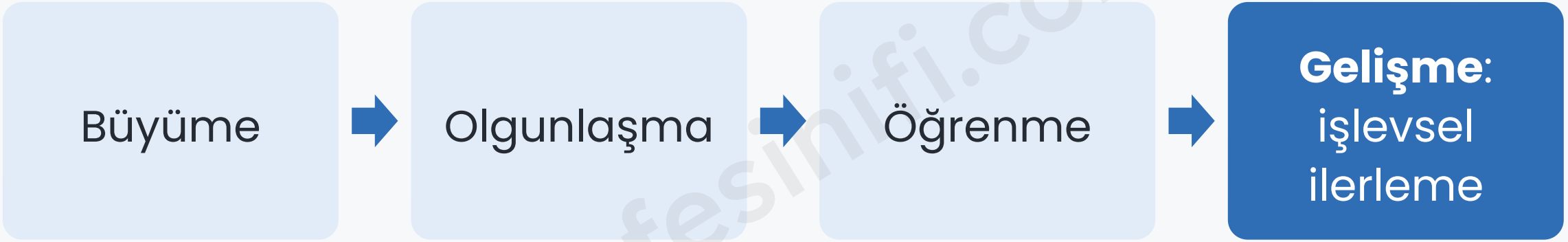

Gelişme, organizmanın bu üç süreç sonucunda biyolojik, fizyolojik, psikolojik ve sosyal olarak gösterdiği her tür değişimdir.

felsefesinifi.com

Bir davranış için hazır olmak ve dönemin görevini yerine getirmek

Hazır bulunuşluk

Davranışa fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal olarak hazır olmak

ve

Gelişim görevi

Her yaş döneminde kazanılması beklenen, uyumu kolaylaştıran beceriler

felsefesinifi.com

Kültürler gelişimin anlarını kutlar

Gelenek	Gösterdiği kavram
Beşik toyu: bebeğin aileye ve topluma kabulü	Aidiyet, sosyal-duygusal gelişim
Diş buğdayı: ilk dişin kutlanması	Büyümenin görünen işareti
Djembe için kasların güçlenmesini beklemek	Olgunlaşma öğrenmenin ön koşulu

felsefesinifi.com

Tekrar öğrenmeyi, ikram hazır bulunuşluğu gösterir

Uygulama	Gösterdiği kavram
Japonya: okul öncesinden itibaren origami	Tekrarla şekillenen öğrenme
Çin: çocuğun misafire çay ikram etmesi	Hazır bulunuşluk
Beş taş, yedi kiremit gibi oyunlar	İnce motor beceri, dikkat, kural

felsefesinifi.com

Vygotsky: Çocuk önce yardımla, sonra tek başına yapar

Yakınsak gelişim alanı

Çocuğun önce daha yetkin birinin rehberliğinde yapabildiği, sonra içselleştirip tek başına uyguladığı beceri alanıdır.

Lev Semyonovich Vygotsky (1896-1934) öğrenmenin sosyal etkileşimle gerçekleştiğini vurgular.

felsefesinifi.com

Ayrı büyüyen ikizler şaşırtıcı biçimde benziyor

Araştırma

Tek yumurta ikizi iki Jim, dört haftalıkken ayrılıp 39 yaşında buluşuyor: İkisinin de köpeğinin adı "Toy", ikisi de matematiği seviyor, imladan hoşlanmıyor.

> Thomas Bouchard ve ekibinin Minnesota'daki Ayrı Yetişmiş İkizler çalışmasından.

felsefesinifi.com

Gelişimi üç etmen etkiler

Etmen	Örnek
Kalıtım	Ayrı büyüyen ikizlerin benzerlikleri
Çevre	Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası koşullar
Tarihsel zaman	Kişinin büyüdüğü yıllarda açılan imkânlar, örneğin DENEYAP atölyeleri

felsefesinifi.com

Çevrenin etkisi doğumdan önce başlar

Çevre	Örnek
Doğum öncesi	Annenin sağlığı, kontrolleri, dengeli beslenmesi; bebeğin anne sesini tanıması
Doğum sırası	Doğum travması; riskli gebeliklerin yakın takibi
Doğum sonrası	Bakım verenle bağ, aile desteği, beslenme

felsefesinifi.com

Güvenli bağlanma tutarlı bir bakım verenle gelişir

Güvenli bağlanan çocuk

Anne ayrılınca üzülür, dönünce kolayca yatışır.

ve

Gereken bakım veren

Kesintisiz, tutarlı, duyarlı ve ulaşılabilir

İlk üç yılda güvensiz bağlananlar okul öncesinde problem çözmede daha çok zorlanır.

felsefesinifi.com

Koray'da beş etmen birlikte çalışır

Etmen	Koray'ın hayatında
Kalıtım	Babasına benzeyen merakı
Doğum öncesi	Annenin dengeli beslenmesi
Doğum sırası	Sorunsuz doğum
Doğum sonrası	Evdeki atölye köşesi
Tarihsel zaman	Açılan DENEYAP atölyeleri

felsefesinifi.com

Gelişim ilkeleri gelişimin nasıl işlediğini açıklar

Bağlama öğrencilerinden kimi melodiyi hemen yakalar, kimi sabırla ilerler.

Önce kol yerleşir, sonra bilek, sonra parmaklar.

Bu gözlemlerin her biri bir gelişim ilkesine karşılık gelir.

felsefesinifi.com

İlkeler (1): kaynak, bütünlük ve zamanlama

Kalıtım ve çevre

Gelişim ikisinin ortak ürünüdür

Bütünlük

Bilişsel ilerledikçe duygusal da ilerler

Kritik dönem

2-3 yaş, dil öğrenmeye en açık dönem

felsefesinifi.com

İlkeler (2): gelişimin yönü

Genelden özele

Kaba hareketlerden ince hareketlere

Baştan ayağa

Önce baş ve boyun, sonra gövde ve bacak

İçten dışa

Önce iç organlar, sonra saç ve tırnak

felsefesinifi.com

İlkeler (3): sıra, ritim ve hız

Yordanabilir sıra

Önce kalem tutmak, sonra yazmak

Nöbetleşe

Bir yaşta boy, başka yaşta dil hızlanır

Sürekli ve aşamalı

Her aşama sonrakini hazırlar

Bireysel farklılık

Kimi 10, kimi 18 aylıkken yürür

felsefesinifi.com

Düşün

"Bireysel farklılıkların nedeni kalıtımdır." Ayrı büyüyen ikizleri ve Koray'ı düşünerek bu görüşe katılıyor musun?

felsefesinifi.com

